

J. J.

Historia przemysłu naftowego

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 8/2, 304-305

1963

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

sopism i innej literatury technicznej, których wykaz dołączono do pracy, wykorzystane zostały jedynie w dalszej kolejności i w bardzo małym stopniu. Podobnie i liczne rysunki konstrukcyjne oparte są na oryginałach lub pochodzą z inwentaryzacji zachowanych maszyn.

S.F.

Z C Z A S O P I S M

GÓRNICTWO W 1000-LECIU PAŃSTWA POLSKIEGO

W dziale pod powyższym tytułem, prowadzonym systematycznie na łamach „Wiadomości Górniczych”¹, ukazały się w ciągu III kwartału 1962 r. dwa artykuły związane z historią górnictwa węglowego.

W numerze 7-8/1962 dr Jerzy Jaros przedstawił metody pracy i środki techniczne stosowane na Górnym Śląsku w początkowym okresie rozwoju górnictwa węglowego (artykuł *Z dziejów techniki górniczej w Górnos Śląskim Zagłębiu Węglowym*). Autor zwrócił m.in. uwagę na ośrodki górnicze, z których przybywali na Górny Śląsk fachowcy i napyływały doświadczenia. Konkluzję tych ostatnich rozważań stanowi stwierdzenie, że ocena roli fachowców pruskich w tworzeniu podstaw górnictwa węglowego na Śląsku jest przesadzona. Nie docenia się bowiem wielkiego udziału górników z zachodniej Europy, Dolnego Śląska oraz Olkusza i Wieliczki.

W numerze 9/1962 doc. Stanisław Kossuth omówił *Rodzaje energii stosowane w kopalniach węgla w Zagłębiu Górnos Śląskim do 1914 roku*. Autor, zajmując się okresem od początków górnictwa węglowego, przedstawia kolejno rodzaje energii i stosowane urządzenia w poszczególnych dziedzinach techniki górniczej, jak odwadnianie kopalń, transport podziemny i na powierzchni ziemi, ładowanie węgla, wentylacja itd. Opis stosowanych urządzeń energetycznych został uzupełniony historią ich wprowadzenia.

J.J.

¹ Por. np. notatkę w nrze 1/1963 „Kwartalnika”.

HISTORIA PRZEMYSŁU NAFTOWEGO

Numer 8/1962 „Wiadomości Naftowych” poświęcony został zasłużonej dla przemysłu Fabryce Maszyn i Sprzętu Wiertniczego w Gliniku Mariampolskim. Wśród artykułów omawiających aktualne problemy produkcji tego zakładu znalazły się dwa, które zawierają również materiały historyczne: Jana Twardusia *Fabryka Maszyn i Sprzętu Wiertniczego w Gliniku Mariampolskim* oraz Bronisława Wielgosza i Stanisława Zimowskiego *Rozwój produkcji maszyn i narzędzi wiertniczych FM i SW w latach 1945—1962*. Pierwszy z artykułów podaje m.in. zarys historii zakładu od jego początków sięgających lat 1883—1885; drugi zaś omawia charakter i zakres produkcji w okresie powojennym.

W roku 1962 minęło 100 lat od chwili odwiercenia pierwszego otworu w kopalni ropy naftowej w Bóbrce. Kopalnia ta jest najstarszą w obecnych granicach Polski. Z okazji powyższej rocznicy prof. Jan Czastka opublikował *Przyczynę do dziejów techniki wiertniczej w polskim górnictwie naftowym* („Wiadomości Naftowe”, nr 9/1962). Autor przedstawił kolejne systemy wiertnicze stosowane na terenie Galicji w początkowych okresach rozwoju górnictwa naftowego wraz z informacjami, gdzie, kiedy i przez kogo systemy te były wprowadzone i używane.

Na podstawie *Galiczyjskiego Przewodnika Naftowego* za 1906 r. prof. Józef Wojnar scharakteryzował sytuację ekonomiczną przemysłu naftowego w Galicji w tym okresie (artykuł *Przemysł naftowy na początku bieżącego stulecia*, „Nafta”, nr 10/1962). Autor wyliczył największe z działających wówczas przedsiębiorstw, wymienił ich stan posiadania i kapitały oraz międzynarodowe powiązania, zwracając przy tym uwagę na zaczynające się już rysować zjawisko koncentracji.

J.J.

POLSKI TECHNIK W ROSYJSKIM PRZEMYSŁE NAFTOWYM

Postać jednego z tak licznych polskich techników działających poza krajem przypomniał inż. Ludwik Bednarz w artykule *Mikołaj Sokołowski — polski technik w rosyjskim przemyśle naftowym XIX wieku* („Nafta”, nr 8/1962). Działalność Sokołowskiego na terenie Rosji związana była z Baku, a następnie z górnictwem rudnym w Krzywym Rogu.

Na zakończenie artykułu została zestawiona bibliografia prac Sokołowskiego obejmująca 28 pozycji.

J.J.

Z DZIEJÓW POLSKIEGO PIŚMIENICTWA ODLEWNICZEGO

Kolejny artykuł dra inż. Jerzego Piaskowskiego z cyklu pod powyższym tytułem¹ zamieszczony został w trzech numerach „Przeglądu Odlewnictwa” (nr 2, 6 i 11/1962). *Technologia formowania armat w trzecim tomie „Nauki artylerii” J. Jakubowskiego* została przedstawiona, zdaniem autora artykułu, w sposób tak fachowy, że można uznać ten tom za najwartościowszą pozycję polskiego piśmiennictwa odlewniczego. Dr Piaskowski wyjaśnia, że Jakubowski jako wykładowca w Szkole Artylerii Konnej pozostawał w ścisłym kontakcie z ludwisarnią warszawską, co pozwoliło mu szczegółowo poznać i opisać praktyczne zasady odlewnictwa.

Artykuł zawiera obszernie fragmenty dzieła Jakubowskiego wraz ze związanym ich omówieniem.

J. J.

BADANIA PIERWSZEGO W EUROPIE MOSTU SPAWANEGO

Jak wiadomo w latach 1928—1929 został zbudowany na rzece Słudwi koło Łowicza pierwszy w Europie most stalowy o konstrukcji spawanej. Projektantem był prof. Stefan Bryła.

Most ten po przeszło 30-letniej eksploatacji i częściowych zniszczeniach w czasie ostatniej wojny został ostatnio poddany specjalnym badaniom dla ustalenia stanu konstrukcji. Opis badań, jak również ich rezultaty zostały opublikowane w dwu artykułach, zamieszczonych w nrze 10/1962 „Inżynierii i Budownictwa”: prof. Wenczesława Poniża i mgra inż. Albina Witkowskiego *Spawany most drogowy na rzece Słudwi w świetle badań rentgenograficznych po 34-letniej eksploatacji* oraz prof. Władysława Boguckiego *Badanie pracy mostu na rzece Słudwi*.

¹ Por. np. notatki w nrach 1, 2 i 3/1961 „Kwartalnika”.